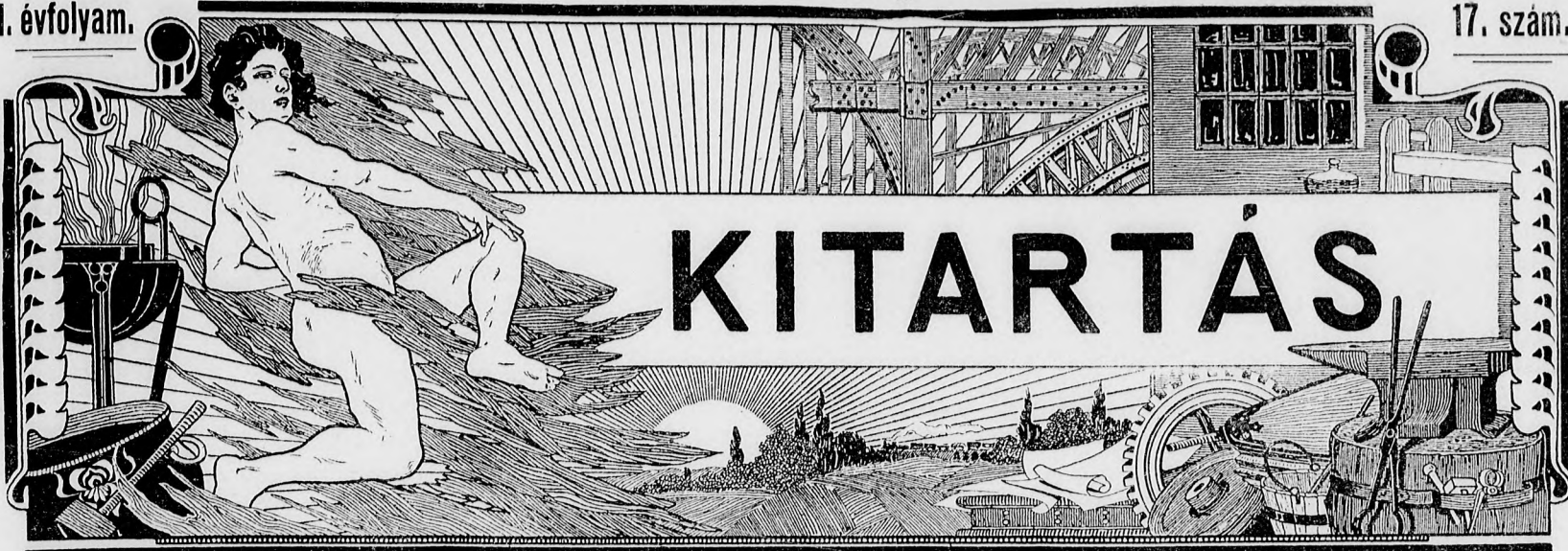

1900

1899. augusztus hó 13-án.

I. évfolyam.

17. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

A szegény emberek pénze.

A napokban leplezték le nagy Németországban Schultze-Delitsch szobrát. Minden nemzet küldött koszorút az ünnepélyre, mert minden nemzet ismeri az ő nagy érdemeit, csak nálunk nem tudják, ki volt ez a férfiú. Schultze-Delitsch volt az a férfiú, a ki megvetette Németországban s így az egész világon a szövetkezet eszméjét. Ő volt az a férfiú, a ki először látta be, hogy a kis emberen csak maga a kis ember segíthet.

Az ő kezdeményezésére keletkeztek Németországban s hazája példáján aztán az egész világon a szövetkezetek.

Nálunk Magyarországon még nem igen ismerték ennek az intézménynek áldásos voltát. Mert voltak ugyan szövetkezetfélék keletkezésben, ezek azonban minden egyebek voltak, csak nem szövetkezetek. Inkább hasonlítottak valamely részvénytársasághoz, mint szövetkezethez. Nem az volt a céljuk, hogy megkönnyítsék a megszorult szegény ember segítségát, hanem az, hogy az alapítók minél dúsabb osztalékban részesüljenek. Pedig sem a bankok, sem a zálogházak nem adnak a megszorult szegény embernek olcsó segítséget.

A kis embernek uzsorakamatot kell fizetnie, csak azért, mert a pénz sok kézen megy keresztül, a míg eljut a segítségre szorult emberhez. Mindenkinél vissza kell valaminek maradnia. Néhány százaléknak.

Az uzsorakamat szépen kiöltözködik. Írásdíjnak, kezelés költségének, nyomtatvány árának látszik. Annyi a neve, annyi a formája, hogy az ember nem veszi észre az igazi alakját. A szegény ember nagyon megkeserül a maga

hiteligényét. A mire azt szokták mondani, hogy a végén majd csak kiderül a szövetkezet ártatlansága. A mikor az adósság meg van fizetve. De a szegény embernek az az ártatlanság akkor kellene, a mikor az adósságot csinálja, a mikor a pénzre szüksége van. A mikor beáll adósnak, a mi elég keserves állapot. Hiába vigasztalják azzal, hogy önönmagának fizet, a mikor szedik rajta a sok pénzt. Öt-hat év múlva, akkor, a mikor már le tulta róvni a tartozását, nincs olyan szüksége a nyereségre, mint most a segedelemre.

De hát maga a szövetkezet nem tehet róla, hogy nem felel meg sem a Schultze-Delitsch ideáljának, sem a szegénység bankja eszményének.

A „Kitartás“ az első, mely komoly és nemes célt tűzött maga elé. Nem az anyagi boldogulást, hanem a szövetkezeti tagok boldogulását. Komoly, reális alapon biztosítja tagjait mindazon balesetek ellen, a melyek nyomorba dönthetik a szegény embert. A ki a „Kitartás“-ba lép, az sorscsapás esetén nem fog uzsora-pénzre szorulni, hanem akár halál esetén családja, akár pedig betegség esetén ő maga részesül megfelelő segélyben.

Így óvják meg a kis javadalmazású emberek magukat attól, hogy az anyagi züllés útjára lépjenek, előre nem látott csapások esetén.

Lépünk be tehát minél többen s valósítjuk meg mi annak az igazi emberbaráti szövetkezetnek eszméjét Magyarországon, a mely Schultze-Delitschnek ideálja volt, kinek szobrát az egész világ elismerése és hálája nyilvánulása mellett leplezték le most Németországban.

Munkások és munkaadók.

Az anyaföldnek kalászaik immár le vannak aratva, a föld népe apránként befejezi a nagy munkának első részét. A többi már könnyen megy, Isten áldása és a becsületes magyar földműves-népnek szorgalma ez évben együttesen hozták létre azt az eredményt, a mely nem sokára a magtárakban várja értékesítését. Ne minősítsünk ezúttal, ne vitatkozzunk a felett, vajjon jó közép-termésünk, avagy közepesen gyenge aratásunk volt-e? Ma már ott tartunk, hogy a klasszifikációk terén egy egészen új és örömdetes jelzőt kell használnunk. Azt, hogy békés aratásunk volt.

Volt idő, a mikor e kitétel használatánál azt kérdezték volna tőlünk, hogy mit értünk ez alatt? Ma már mindenki tudja, hogy egy pár év óta a szárazság, az árvíz, a jég, a tűz és a hesszeni légy aratásveszélyeztető csapásaihoz odaszegődött társul a legveszedelmesebb pusztító elem: a „szocializmus“, a mely képes lett volna egy egész esztendőnek becsületes munkáját illuzóriussá tenni. Hála Istennek, ebben az évben nem történt semmi baj. A magyar földműves munkásnép kigyógyult abból a szellemi és erkölcsi ragályból, a melyet külföldről plántáltak át hazánkba és veszedelmes ügyességgel igyekeztek azt nemzetünk talajában fejlődésképpé tenni.

Ez a ragály pár esztendeig tartott nálunk és igen sok erkölcsi és anyagi áldozatot emésztett fel. A magyar Kánaán: az Alföld tudna e veszedelemről sokat beszélni, de hát az Alföld most hallgat és csendes. Ez pedig nagyon jó jel. Ha a gazdanép hallgat, az mindig annak a jele, hogy dolgozik és hogy munkájának gyümölcse van. Gyümölcse pedig csak akkor van és lehet, hogy ha azt munkaerővel aratja le. A munkaerő pedig ez évben dicséretreméltó okossággal és az önmegtartóztatás nagy erényével állott az áldást-hozó természet munkálatába. Kettős célt szolgál-

tak és értek el ez által. Munkaadójuknak lehetővé tették, hogy befektetett tőkéjük gyümölcset élvezzék és hogy a legreálisabb és legszolidabb foglalkozás, a föld művelése, ne kerüljön a koczkázattal járó, problematikus foglalkozások közé. Ezzel párhuzamosan megvédték önmagukat is attól, hogy a dologkerülő, izgató elemek karjaiba hullva, önmagukat és családjukat biztos veszedelembé kergessék. A magyar parasztnép, bár nem tud, németül, mégis hajlott egy ideig a bevándorolt német izgatók szavára. Szerencsére csak rövid ideig. Már ebben az évben a magyar paraszt tetteivel felelt a német proletároknak és e tettekkel azt felelte nekik, hogy a legnagyobb életfilozófia az, hogy „Leben und leben lassen“.

A magyar társadalom és általában a közélet minden rétegét friss szellem, lelki megújulás érzete hatja át. A nép egyes rétegei versenyeznek egymással a békés fejlődés és a munka szolgálatában. Ez az új szellem erőt ad a gyengének, önbizalmat a kétségbeesettnek, az erőset pedig mérsékli hatalmának és erejének kifejtésében. Ez a szellem leszereli a veszedelmes indulatokat és az ékesszólásnál hatékonyabb erővel: a tettnek imponáló bizonyítékával erőtlenné teszi a lelkeket izgató frázisok megromító hatását.

A józan, becsületes földművesek ezrével váltották ki munkásigazolványaikat és békés, hűséges munkájukkal jelentékenyen hozzájárultak ahhoz, hogy ez évben a gazdasági rázkódtatásnak megingató keserveit elkerülhették. Dicséret és elismerés illeti meg őket.

De elismeréssel kell kiemelnünk a föld-birtokosok és bérlők magatartását is. A vagyoni érdeknek a mások jogos igényeivel való összeegyeztetése mindig első kötelessége volt és lesz a békés fejlődésnek. Helyesen tették a föld urai, hogy önmegtartóztatás árán is bizonyos konciliáns méltánnyal lehetővé tették, hogy a munkások nem a frázisgyártókban, hanem ő bennük találták

Este.

*Ködbe veszett a hegyek orma,
Már estelledik csendesen,
A szürke égen a legelső
Halovány csillag megjelen.*

*Utána jő a többi; lassan,
Félénken gyul ki mindenik
S mire a földi lárma elhal,
Az egész menybolt megtelik.*

*És kápráztató fényzőnnyel
Kigyulad az égboltozat,
Rejtelve, titka a magasnak
Kitérül im egy perc alatt.*

*Ha vége van a küzdelemnek
S magányom csendje rám borul,
Szívem is úgy gyulad ki lassan,
Mint az ég, hogyha alkonyul.*

*Előbb csak egy-egy halvány csillag,
Egy-egy emlék, egy gondolat;
Aztán kigyulad észrevétlen,
Mint csillagos menyboltozat.*

*És mint a hold fenséges útját
Megkezdi halkán, nesztelen,
Úgy száll emléked lassan át
Csillagsugáros lelkemen.*

Szentessy Gyula.

A külföld Petőfiről.

Sir John Bowring.

Elmondhatjuk kérdés nélkül, hogy a magyar nemzet méltóan ünnepelte meg Petőfi emléket; de nem lenne teljes az ünnep, ha ez alkalommal meg nem emlékeznénk Sir John Bowringról, Petőfi első angol fordítójáról, ki angol létére Petőfi hírnevének terjesztésén és dicsőítésén nem kevesebb lelkesüléssel fáradozott, mint mi magunk.

Ide s tova 30 éve lesz, hogy Sir John Bowringgal, India egykori alkirályával Londonban megismerkedtem.

Lelkes magyar-barátra találtam benne, s

fel érdekszövetségeseiket. Ez a szellem, ez a megbecsülése a munkaerőnek vezesse őket tovább is, akkor nem lesz baj és az aratás megtörténhetik mindig ezentúl is minden hatósági beavatkozás nélkül.

Azzal ne áltassák magukat a magyar föld urai, hogy Magyarországon a szocializmusnak nincsen talaja. Az előző évek tanulságai arra mutatnak, hogy ha e tanoknak állandó talaja nincsen is, de egy ideig megél ez nálunk éppen úgy, mint az exotikus növény, ha jól táplálják. Ennek a veszedelmes növénynek táplálékot az elégtelenség ad. Oda kell tehát hatni ezentúl is, hogy az elégtelenségre ne legyen oka a népnek.

A nyugati Felföld ipari szempontból.

(Befejező közlemény.)

A Pozsony-megyével szomszédos Trencsén-megye ipari szempontból igen nevezetes. Különösen híresek a zsolnai festékgyár és kötőgyár, a lédeczi portland-cement-gyár, zay-ugróczy üveggyár, stb., de magáról Trencsén városról, mely az egyetlen város a megyében, alig említhetünk fel igazi mesterséget. Feltűnő, hogy még pálinkafőző gyára sincs, s hogy népének ritka ügyességét a vasmunkák feldolgozásában, melyről különösen a drótos tótok világszerte híresek, nem igyekeztek finomítani és felhasználni. A sok vízi erő is használatlan, ha csak egy pár malom fennállítására nincs gondjuk. Van azonban a városban jelenleg 366 önálló iparos, kik közül a kis-ipart nem egy a közép-szerűnél magasabb mértékben folytatja. Különösen felemlíthető Lonszky Pál cukorgyára, mely Szerbiába is szállít árúkat s Bichta borókaolaj-telepe.

Többet mondhatunk Nyitra-vármegyéről, melynek három rendezett tanácsú városa közül csak Szakolcza még nem egészen iparos. Nyitrán 1042,

Érsekújvárott, e kis helyen, 711 önálló iparost számláltak össze. Különben e kis helyen nincsenek kiváló nevezetességű ipartelemek. A legfontosabbak a nyitrai maláta-gyár részvény-társaság, mely jelentékeny tőkével dolgozik, továbbá Weisz Sándornak ugyancsak nyitrai gépgyára, mely különösen mezőgazdasági gépeket visz ki Németországba.

Kelet felé haladva Nyitráról a besztercebányai kereskedelmi és iparkamara területére jutunk, melynek alsó része: Bars, Hont, Zólyom és Nógrádmegye régi híres bánya-területet foglalnak el. A bányák nagyobb része nem esik városokra, bár mindenütt, különösen pedig az utóbbi pár évtized alatt oly gyorsan felvirágzásnak indult Salgótarjánban, a bányászat igen jelentékeny ipart hozott létre. A szorosabb értelemben vett bányahelyeken kívül még Gács, Nagy-Ugrócz és Balassagyarmat nem rendezett tanácsú községeknek van jelentékeny ipari életük, melyet azonban itt mellőznünk kell.

A bányavidék főhelye Selmezbánya, mely tudvalevőleg történeti alapon, bár elég sajtóságon a vele épen nem összefüggő Béalabányával együtt alkot egy törvénytörvényszéket. Selmezbányának főnevezetessége a világhírű erdészeti és bányászati akadémia, Magyarországnak egyetlen e nemű felsőbb tanintézete, mely 1760 óta áll fenn. A város első sorban bányahely, 360 km. hosszúságú a sokféle bányák és tárnák hossza, melyekben átlag 3000 munkás dolgozik, van 30-nál több érczúzója, egy nagy kohó-telepe, melyben 100-nál több munkás dolgozik s a melynek a tűzálló téglá előállítására külön téglagyára van. Azonban a bányászaton kívül is meglehetősen élénk élet van itt ipar tekintetében. Legnagyobb gyártelepe az alsó városrészben az állami dohánygyár, melyben 734 munkást foglalkoztatnak. Messze földön híres a pipagyár, melynek tulajdonosa Zachár Károly évenként mintegy 50.000 darabot állít elő, s küldi Németországba s Amerikába. Pohl József pipagyáros is sokat szállít külföldre. Mondják azonban, hogy ma már valódi régi selmezi-pipát készíteni nem tudnak.

rokonszenvének jeléül már második találkozásunk alkalmával megajándékozott — szerinte — legkedvesebb művével: Petőfi költeményeinek angol fordításával.

A fordításnak igen érdekes története van, melyet az angol főúr elbeszélése nyomán az alábbiakban ösmertetek.

Sir John Bowring, Angolország indiai tartományainak kormányzója, Indiában egy magyar szabólegénynyel ösmerkedett meg, s attól magyarul megtanulva, annyira megkedvelte nyelvünket, hogy később két ízben, összesen kilencz hónapot töltött a magyar Alföldön, hogy a mi édes anyanyelvünket teljesen elsajátítsa.

Mi sem természetesebb, mint hogy a magyar nyelv elsajátításával a rajongásig megszerette Petőfi dalait s elhatározta, hogy verseiből egy kötetet angol nyelvre fordít.

Óriás nehézségekkel kellett megküzdenie, mert a két nyelv sajátosságai és Petőfi speciális magyar tárgyú dalai, valamint az idegenek előtt teljesen ösmeretlen fogalmak, csaknem lehetetlenné teszik a gondolat hí visszadását: de bátorította őt a határtalan lelkesedés, melylyel nagynevű költőnk személye és dalai iránt viseltetett.

Nem elégedett meg azzal, hogy a neki legjobban tetsző költeményeket lefordítsa, de nagy gondal áttanulmányozta Nyugct-Európa irodal-

mát, hogy a fordításhoz írt ismertető előszóban idézhesse mindazon jeles egykorú írókat, a kik Petőfi költeményeit — persze csak gyarló fordításokban — megösmerve, azokról kritikát mondtak.

Az előszóban Petőfi élettörténetét meleg érdeklődéssel és szeretettel írja le s azután így folytatja:

„A fordítás műve — Angliát kivéve — mindenütt megindult. Dux kezdte meg német nyelvre 1845-ben. Heine Henrik elragadtatással ír a magyar költőről, kinek népies éneke edesebb a fülemile dalánál, és Bettina Arnim azt mondta róla, hogy ő az egész világirodalom leglyrikusabb költője.

„Ő vele akarok tehát szólni, és visszaidézem a ő csodásan kedves bölcsességét, ember-szeretetét, ragaszkodását hazájához, atyjához, anyjához és mindenekfelett méltóságteljes büszkeségét, melylyel a szegénységet tűrte.

„A „Száz Magyar Költő“ című verses német albumban Petőfi foglalja el a legmagasabb helyet. Kertbenynek e fordításához, Bodenstedt írt dicséretet, zengedező előszót és Humboldt Sándor elragadtatásának adott kifejezést, hogy „oly sok vándorlás után közvetlen szomszédságában egy ily örökbecsű és szépségben gazdag virágot fedezett fel“.

Selmezbányához számítható részben a vele telefonösszeköttetésben álló Kachelmann-féle vichnyei gépgyár, a legjelentékenyebb ilyenmű ipartelep messze vidéken. A kitünően felszerelt gyárban állandóan közel 200 ember dolgozik, kiknek számára saját betegsegélyzőpénztár van. Ide számíthatjuk továbbá az egykor híres szélaknai játékszer-készítő tanműhelyt is, melynek izléses munkái nagyon elterjedtek.

Sok tekintetben sikerrel versenyezhetik Selmezczel Körmöczbánya, mint a mely jobb és közvetlenebb összeköttetésben áll Budapesttel és a nagy világgal. Ezt a várost országszerte nevezetessé tették a „Körmöczi aranyok”. Ma itt van hazánkban az egyedüli pénzverő hivatal, hol 1893-ban kerek számmal egy millió pénzdarábot vertek 73 millió forint értékben, kizárólag Magyarország számára. A pénzverő hivatalnál a nagyszámú tisztviselőkön kívül több mint 300 munkás nyer alkalmazást, köztük csaknem fele nő. A többi gyárak között híres Stiaszny Béla pipagyára, mely évenként körülbelül 359.000 pipát állít elő, s igen szép felszerelésű. Árúit Olaszországba és Amerikába is szállítja. Nevezetes továbbá Buchscum Miksa pipadobozgyára, mely főképp gyógyszerárak számára dolgozik, részben Szerbia részére. Ujabbán létesült dr. Zechenter Teshler vezetése alatt a hőelszigetelő anyaggyári telep, mely szintén szép jövőre számíthat.

A harmadik nevezetes gyári város ezen a bányavidéken Besztercebánya, hol 546 önálló iparos van, s sokkal változatosabb iparélete van, mint az előbbieknél. Bányajellegéből kifolyólag nevezetes ipartelep a kincstári rézpöröly-hivatal, hol üstöket, süveget karikát, rúdrezet, rézszipókat készítenek a rézművesek számára. A kincstár tartja fenn a nagy bútorgyárat is, melyben átlag 400 munkás főképp válogatott bükkfákat dolgoz fel, azonkívül a gyár felügyelete alatt nők székfonást üznek. Igen tekintélyes ipartelep a posztógyár, melyben 200 munkás átlag 300.000 forint értékű posztót készít, részben Bosznia és Galiczia számára. Jelentékeny a hengermalom, mely százezer

métermázsa gabonát örölhet, a Grün József-féle sörgyár (14.000 hektoliter) és a városi nagy téglagyár. Itt van székhelye a tekintélyes báró Popper-féle garamvölgyi favállalatnak, mely egész Európa, sőt Afrikába is szállít faárúkat. A Harnisch és társai által fentartott fabútorgyár terményei még messzebb eljutnak: Délamerika, Ausztrália és Khina városaiig. Látható ebből, hogy Besztercebánya ipara igen jelentékeny, s fejlődésképes. Jó szolgálatot tesznek e tekintetben az iskolák, melyekben az iparoktatásra nagy súlyt fektetnek. Az apácák csipkeverésre és finom hímzésre tanítják a népet, melynek ezekre általában nagy hajlama van.

A többi bányavárosok: Újbánya, Korpona, Breznóbánya, Zólyom, kevésbbé jelentékenyek. Néhány adatot mind a mellett róluk is feljegyezhetünk. Így Újbányán van egy tekintélyes malomkögyártó részvénytársaság, mely egy év alatt 1600 darabot termelt. Zólyomban jelentékeny ipartelep az „Unió” nevű szabadalmazott vas- és lemezgyári társulat, mintegy 500 munkással s talán még inkább Takács Vendel pipagyára, mely arról nevezetes, hogy évi 300.000 darab úgynevezett selmezczi agyagpipán kívül gőzgéppel készít pipaszárakat, pipakupakot, sőt újabban tajtékpipát is, melyet előtte hazánkban (bár itt találták fel a múlt század elején) senki sem gyártott. Ugyanitt van Svoboda János hajlitott fabútorgyára, mely Ausztriába és Oroszországba nagy mennyiségű székelt küld.

Az ide tartozó Léva város, iparosainak száma 581, nincs benne kiválóan érdekes telep, annál jelentékenyebb azonban Losonc, mely város különben is Magyarország legélénkebb s legnagyobb forgalmú kis városai közé (7. 460 lakos) tartozik. Legjelentékenyebb telep a nemrég alakult posztógyár, mely azonban felszerelését tekintve már sikerrel versenyezhet a szomszédban fekvő országihírű gácsi gyárral. 154 munkása van, s csaknem kizárólag a katonaság számára dolgozik. Igen tekintélyes a Deutsch-féle gőzmalom, hol 150 munkás 300.000 métermázst képes megörölni,

„Varnhagen von Ense szerint a Göthe finom gondolatainak Petőfi a legnemesebb kifejezője; Uhland pedig bevallotta, hogy egyedül öreg kora akadályozta meg abban, hogy a magyar nyelvet tökéletesen elsajátítsa, mert meg akarta magának szerezni azon élvezetet, hogy Petőfit saját anyanyelvén olvashassa.

„Grimm szerint Petőfi örökön-örökké minden idők és nyelvek legnagyobb költője fog maradni.

„Taillandier azt mondja róla, hogy „ő oly természetes, hogy ha minden magyar költő lenne, mind úgy énekelne, mint Petőfi, de egyetlen egy sem tudna írni oly tüzes és vad lelkesedéssel.

„Bernard a francia irodalomba ültette át Petőfit, és Beranger határtalan örömmel fogadta, hogy az ő nevét egy ily nagynevű költővel együtt emlegették és dalait Petőfi verseihez hasonlították.

„Hiel flamand nyelven, Druochowski, Sabowski és Prussakowa lengyelül, Andersen dán nyelven, Palluci olasz nyelven adták ki Petőfi verseit.

„Chassin Brüsszelben adott ki egy kötetet „Petőfi, a magyar szabadságharc költője” cz. alatt.

„Elbeszélő költeményeiből egy kötet Prágában jelent meg.

Az öreg Bem Aleppoban halála előtt Petőfi verseit olvastatta fel magának, s a magyar szabadsághősök a civilizált világ minden részébe szétszórva, örömmel tapasztalták, hogy jeles köl-

tőjük neve mindenütt ösmeretes, a hol írnak és olvasnak.”

A prózában írt előszó után a jeles fordító versben is kifejezést adott határtalan lelkesülésének, s ennek utolsó strófáját megkisértjük olvasóinknak magyarul is visszaadni.

„Petőfi nem volt meteor, mert a meteor nem hágy arany nyomokat maga után az égen, hanem egy örökké fénylő égi test volt, mely egy egész csillagrendszer alkotott maga körül.”

„gy ír Petőfiről egy előkelő angol államférfi, ki méltónak tartotta férfikorának delén megtanulni magyarul, csupán azért, hogy Petőfi dalait eredetben élvezhesse és angol nyelvre lefordíthassa.

Tisztelt előfizetőink és leendő szövetkezeti tagtársaink között számosan vannak, a kik bár Magyarországon születtek — nem bírják a magyar nyelvet, s többször felkértek bennünket, hogy lapunkat horvát, oláh, tót és német nyelven is adjuk ki.

Vegyenek példát ezek boldog emlékezetű Sir John Bowringról, mert higyjék el, hogy ha egyébert nem tartják is méltónak és szükségesnek, csupán Petőfi dalainak ösmeretéért is érdemes magyarul megtanulni.

Luby Gyula.

és a honnan külföldre is szállítanak lisztet. Grün József sörgyára szintén jelentékeny telep.

A nyugoti Felföld többi részében három kisebb, bár nem egészen iparszegény megyében (Turóc, Liptó, Árva) nincs egyetlen rendezett tanácsú város sem, Borsódban csak Miskolcz, de annál több van a két szélső hegyes megyében Gömörben és Szepesben, melyek ipari szempontból is nevezetesekek.

Híres régóta iparáról Miskolcz, mely különben is 30.000-et meghaladó lakosságával, iparkamarájával s nagyon kifejlődött vasúti hálózatával Felső-Magyarország egyik legjelentékenyebb központja; szálló ige volt régen, hogy itt kizárólag csizmadia oly sok van, hogy a régi czéhrendszer szerint ezernél többnek nem volt szabad lennie. (Mellesleg mondva, 1890-ben egész Borsodmegyében csak 603 csizmadiamester volt, még a cipészekkel is csak 952 mester.) Jelentékeny azonban a városnak gyáripara, bár a legjelentékenyebbek a szomszéd Diósgyőr mellett vannak. Gépgyárak és vasöntödék közt Herz Jenő és Moskovitz S. telepei nevezetesekek, ezenkívül Leszik Miksa gazdasági gépgyára. Mindhárom messze vidékre szállítja árúit. Leszik saját találmányú Viktoria-rostáit a Balkán-félszigeten is szeretik. Miskolczon van a m. kir. államvasutaknak egyik leghatalmasabb műhelye, melyben átlag 500 munkás dolgozik, de csak a vasút részére. Igen tekintélyes a Koos-féle kőedénygyár, melyett újabban részvénytársulat vett át. Gőzerővel dolgozik a gőztéglagyár részvénytársaság, melynek három telepe is van 100 munkással. A gőzmalom részvénytársaság közel 800.000 frt értékű lisztet visz külföldre s most új versenyzője akadt. Van gőzszaltalos-gyár is, Szőke Pálé, mely főképp épület-asztalos-czikkeket állít elő. Gőzerőre dolgozik nagy sikerrel Pelikan és Gyukics kalapgyára, melyben 1893-ban 50.000 darab nyúlször kemény kalap készült el, főképp a külföld számára; az élelmes czégnak Hamburgban is van ügynöke, s ezért árui Ázsiába, Amerikába, sőt Ausztráliába is eljutnak. Deutsch és Pollák czukorkagyára belföldi piacra szolgál, de 3000 mmázsa szalonczukorkát s más effélét termel. Érdekes felemlíteni, hogy egyik gyógyszerész (Baruch Gyula) nagyobb mennyiségben — mintegy 2000 kg — gyártja a keserű mandulavizet s szállítja belföldön kívül Bécsbe is. Hogy gázgyár-, sör- és pálinkagyár szintén van, az természetes; a sörgyár malátát is nagy mennyiségben állít ki. Miskolczon 6988 iparos van.

A gömörmezei viszonyokról aránylag sokkal kevesebbet mondhatunk el, bár a megye területén általában a legelőkelőbb gyárak és a leggazdagabb bányák találhatók fel. A legjelentékenyebb talán mindezek között Dobsina, hol a lakosságnak negyedrészre iparral foglalkozik s a hol nemesak kitünő bányák vannak, köztük hazánkban páratlan kobalt- és nikkelbányák, de valóságos bányaiskola is, Mind a mellett Dobsina ipara bányászaton kívül csaknem kizárólag a kis-iparra szorítkozik, gyárjai közt legjelentékenyebb a fűrészgyár, melyben 30 munkás 35.000 frt értékű fenyőfa fűrészelt árút állított elő. Sokkal több gyár van a szomszéd Rozsnyóban. Ráth Károly vas- és fémárúk gyára és érczöntődéje kicsinyes ugyan, annál jelentékenyebb azonban Markó József félszázad óta fennálló bőrgyára, mely újabban Bosznia számára is szállít. Kisebb, de érdekes telep Weinstein Jakab kőedény- és majolika-gyára. Az itt lévő első magyar-honi műmalom és árpadara-részvénytársaság kölföldre is szállít. Nagyrőcze városában, hol szintén sok a kis-iparos, nagyobb telep csak a fűrészgyár, mely 18 munkással és 30 lóerejű turbinával 45 ezer forintos

értékű deszkaárút termel. Rimaszombatban és Jolsván kevés gyártelep van, az előbbinek gőzmalma azonban eléggé virágzó, míg Jolsván a hajdan híres szeggyár is megszüntette működését. Ismételjük azonban, hogy Gömörben az ipar aránylag virágzó állapotban van s a falvakban sok oly gyárat lehet találni, melyek külföldön is számot tennének.

Áttérve Szepesmegyére, mindenki előtt ismeretes dolgot említünk, hogy ennek a megyének szorgalmas német és tót lakossága már az ősidőkben nagy buzgalmat fejtett ki az ipar terén; különösen a vászon- és gyolcsárúkkal egykor egész Magyarországot és a külföldnek is igen jelentékeny részét elárasztották. Még ma is híres e tekintetben a szepesi városok közt Késmárk, hol két nagy szövőgyár van. Regenhart és társa főképp a honvédelmi miniszterium számára dolgozik, 2816 orsóval évente 120—130 ezer forint értékű lenfonalat dolgozva fel, a másik, Wein Károly és társai, vízerőt használ s a mellett a vidéken házi-ipart tart fenn, állandó munkásainak száma 240. Szintén ily munkával foglalkozik itt Starha Manó szövődéje és a szepesi vászonfehérítő részvénytársaság. Lipter testvérek pedig posztót készítenek nagyban, mellette még kisebb mesterek dolgoznak szövőszéken. Van ezenkívül még burgonyakeményítő-gyár s jelentékeny sörgyár. A megye székhelyén Lőcsén, valamint Szepes-Olaszi és Szepesváralja városokban jelentékenyebb gyárak nincsenek, holott a kis Poprádon már találunk papírgyárt és burgonyakeményítőt. Jelentékenyebb helyek ipari szempontból Igló és Gölniczbánya. Az előbbi helyen van egy nagyobb gőzmalom, mely 60 ezer métermázsa lisztet tud előállítani. Madarász Viktor rézműgyártelepe, egy kisebb városi papírgyár, sőt egy hazánkban ritka gipszműtelep, mely a trágagyipszen kívül stukkatur-gipszet is termel, de fennmaradása nagyon kétes. Gölniczbányán, mely a vaskőbányák közelében van, több apró vasárúműhely van, így a Valkó és Schütz testvérek láncc- és szeggyárai, Gabriel Mátyás és Streck Mihályné vasárú-gyára (ez utóbbi a Balkán-félszigetre is küld), Antony Lajos ablakvasgyára, Mauritz Mihály mérleg-gyára. A legjelentékenyebb telep a mária-huttai vasgyár, hol 200 ember nyer állandó foglalkozást, bár a vaskőbányából termelt érczet nagyobbára Albrecht főherczeg sziléziai vasműveihez viszik. A vasgyár a bányákkal sikló jellegű gőzvasúttal van összekötve, mely a vaskövet a bányából egyenesen a pörkölő kemenczébe viszi.

K R Ó N I K A

A világ általános érdeklődése mellett kezdi meg a napokban a rennesi hadbíróóság az új Dreyfus-pör tárgyalását. Mindjárt a vallatáshoz fog-e, avagy előbb a titkos iráscsomót mutatja be a védőknek és az ügyészeknek: nem tudni; az utóbbi esetben a rendes, nyilvános tárgyalás csak szerdán vagy csülörtökön kezdődhetik. Hogy mennyi ideig fog tartani a pör, bajos lenne megmondani, az a tanuk kihallgatásától függ. A nacionalisták mindenáron húzni-halasztani kívánják a tárgyalást, hogy zavart idézhessenek elő, s ezért napról-napra újabb tanukat jelentenek be. A hadbíróóság elnöke már eddig is sok tanut visszautasított s ez kapóra a jön nacionalistáknak, hogy Dreyfus fölmentése esetén mondhasák, hogy nem engedték meg az igazság kiderítését. A legérdekesebb tanu mindenesetre Mercier tábornok, a ki hadügyminiszter volt, mikor Dreyfust elítélték s így rajta van a legnagyobb felelősség. Nagy érdeklődéssel várják, vajjon

Mercier a hadbírótság előtt megismételi-e egy nyilatkozatát, a melyet a barátainak mondott a minap. E nyilatkozata pedig, a francia lapok szerint, a következő: Münster gróf német nagykövet bizalmasan tudtára adta Mercier tábornoknak, hogy Dreyfus csakugyan bűnös, de hozzá tette, hogy ha Mercier Münsterre hivatkozik, a gróf kénytelen volna nyilatkozatát letagadni. A lapok e nyilatkozatból kifolyólag rendkívül heves cikket írnak Mercier tábornok ellen. Megczáfolják, hogy Münster gróf így nyilatkozott volna s kétségbevonják, hogy Mercier ezeket a dolgokat elmondotta volna, de ha a rennesi tárgyaláson Mercier megismételné állítólagos nyilatkozatát, akkor Münster gróf ki fog lépni tartozkodó állásából. Így tehát a Dreyfus-pörben hozott ítélet ítélete lesz egyúttal Mercier tábornoknak is.

A belga kormány megbukott; mivel a parlament külön-bizottság elvetette a kormány javaslatát, Van der Peereboom miniszterelnök beadta Lipót királynak a kormány lemondását, a király elfogadta azt, sőt már az új miniszterelnököt is kijelölte De Smet de Naeyer személyében. Ismeretes dolog, hogy mi volt a kormány javaslata. Meghagyta a régi egyes kerületek szerint való választást, de azt a módosítást tette rajta, hogy nem az abszolút többség választja képviselőit, hanem a pártok megnevezik jelölteiket s ezek közül, a szavazó pártok aránya szerint, megválasztottanak tekintendő, például: tíz szocialista, öt radikális és három liberális. A minoritások képviselőinek ez a gyakorlati kísérlete nagyon elkeserítette az ellenzékét, mert ők így elvesztették volna mandátumaik nagy részét. A vidéki városokból a klerikálisok visszajöttek volna, ellenben azokban a városokban, a hol csak szocialisták vagy liberálisok voltak, mint Brüsszelben, Charleroiiban vagy Monsban, ott az ellenzék megoszlott volna s mandátumot nyertek volna a klerikálisok. A szocialisták tehát nem remélhették, hogy az általános szavazati joggal ilyen körülmények között a városokban győzelmet arathassanak, mert a javaslat, ha törvényerőre emelkedik, beláthatatlan időkre biztosítja a klerikálisok uralkodását. Ez volt az oka, hogy a forradalomig ellenezték a javaslatot. Obstrukció, botrány verekedés volt a parlamentben, lázongás az utcákon s már közel volt a forradalom kitörése, mikor Van der Peereboom épen, hogy az utolsó perczen meghátrált és beleegyezett, hogy a javaslatot vegyék le a napirendről és elbírálásával bízzanak meg egy külön parlamenti bizottságot. A klerikálisok meg is nehezteltek akkor Peereboomra, mert ők nem bánták volna, ha forradalom támad is az országban, csak az ő hatalmuk maradjon meg. A szocialisták s a velük egyesült liberálisok pedig ünnepelték győzelmüket, a forradalom győzelmét. Már akkor tudta mindenki, hogy a választójavaslatnak külön-bizottsághoz való utasítása egyenlő annak teljes bukásával. A miniszterium sorsa már akkor meg volt pecsételve, Peereboom azonban mindent megkísérlett, hogy magát és a klerikális túlsúlyt megmentse, arra gondolván, hogy ha másképen nem, hát a kamara fölosztatásával fog magán segíteni s javaslatát az új kamara elé terjeszti. A külön-bizottságot ő indítványozta s most, hogy e bizottság leszavazta, nem maradhatott meg a kormányon. A szocialisták tehát elérték céljukat, megbuktatták a hirhedt javaslatot s vele a kormányt, de nem állanak meg e győzelmük-nél, mert a jövő választásokon nagy sikerre számítnak s meg akarják dönteni teljesen a klerikális uralmat, hogy aztán a jövő parlamentben mint a kormányra hivatott párt jelenhessenek meg. Tervüket

megkönnyíti a klerikálisok táborában beállott nagy szakadás, a melyet Van der Peereboom meghátrálása hozott létre s a melyet nem fog lehetni egyhamar elsimítani. Van der Peereboom De Smet de Naeyert ajánlotta utódjául a királynak, a ki azonnal megalakította az új kormányt.

A brüsszeli hivatalos lap tegnap már közölte az új miniszterek névsorát. De Smet de Naeyer miniszterelnöknek nem lesz könnyű a dolga, mert a kamara eddigi többsége három csoportra oszlott, melyeknek Bernaert, Voeste és Daens a vezérek. De Smet inkább a mérsékelt Bernaert-párthoz csatlakozik, de számolnia kell Voesté-vel és a szocialisták színezetű Daens-párttal. Megkönnyíti azonban az új miniszterelnök feladatát az a körülmény, hogy a szocialisták és liberálisok között napról-napra nagyobb differenciák merülnek föl. A belga szocialista munkáspárt a minap nagy gyűlést tartott, a melyen a következő határozatokat hozták:

A szocialista képviselők nem mennek bele semmiféle választó törvényjavaslat tárgyalásába, mindaddig, a míg a választókat meg nem kérdezik. Azon a napon, amelyen az új kormány az új választójavaslatot a kamarában benyújtja, a szocialista balpárt indítványt tesz az alkotmány revíziójára. A 47. szakaszt, a mely a többségi választórendszert mondja ki, úgy kell megváltoztatni, hogy helyébe az egyszerű általános választójog lépjen, azaz minden embernek legyen egy szavazata.

Hogy a szocialistáknak e javaslatait elfogadják, a kamara kétharmad többségének a szavazata kell hozzá. S mivel a katolikus többség sem a választó közönséghez való appellálásba, sem az alkotmányrevízióba nem egyezik bele, a szocialisták javaslatainak az elvetése bizonyosnak látszik, de ez egyszersmind a kormány javaslatának a keresztülvitelét is megakadályozná. A szocialista párt az említett gyűlésen hozott határozataival nagy ellentétbe helyezkedik a liberálisokkal, a kik a többségi szavazás föntartásával hajlandók a proporzionális választó rendszert elfogadni. De Smet miniszterelnök hír szerint mindjárt a kamara első ülésének egyikén fölveti a bizalmi kérdést, hogy meggyőződjenek, milyen többségre számíthat.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Hogyan óvakodjunk a villámcsapástól?

A charlottenburgi kerékpáros ünnep alkalmával két embert agyonütött, tizennégyet pedig megsebesített a villám. Ez alkalomból sokan fölvetették azt a kérdést, mi módon lehet elkerülni a villámcsapást? Erre a kérdésre bajos volna megadni a határozott feleletet, de annyi kétségtelen, hogy a mennyire-annyira mégis megvan a veszedelem elkerülésének módja. A villám rendszeren a magasban fekvő tárgyakba üt s a vizes helyeket keresi, mert a víz jó villámvezető. Viharos időben veszedelmes tehát magas fa alá állni, vagy vizen tartózkodni. Vihar alkalmával mindenki jól teszi, ha a szoba ablakát kinyitja és a szobának abból a részéből, a hol gáz vagy vízvezeték-cső van, minél messzebb távozik. Az ablaknak nyitvahagyása azért jó, mert már sokszor történt, hogy a villámsújtott emberek aléltságukban megfuladtak; a beözönlő friss levegő elhárítja ezt a vesze-

delmet. Az is gyakori eset, hogy a villám a gáz- vagy vízvezetéki csöveken, vagy telefon-drótokon át becsap a szobába. A villámsújtotta embereket gyorsan élesztgetni kell, mert az idegrendszerükben beállott zavar halálukat okozhatja. A gyors segítség gyakran visszaadja őket az életnek, kivéve azt az esetet, mikor a villám összeégeti a testüket. A gyors élesztés hasznos volta bebizonyult a napokban Kolozsváron is. A villám becsapott Schikker főhadnagynak a Fellegvárban lévő lakásába és érintette az ottlevő katonaszolgát is, a ki eszméletlenül rogyott össze. A főhadnagy a zajra elősietett a mellékszobából és azonnal hozzálátott a katonához felélesztéséhez, a mi sikerült is neki. A villámcsapások száma az utóbbi évtizedekben nagyon megsaporodott. Bajorországban például statisztikailag mutatták ki, hogy a villámcsapások száma a harminczas évek óta négy-ötszörösre emelkedett. Hogy mi ennek az oka, a tudomány jelenlegi állásában nehéz kipuhatólni; de talán nem tévednek, a kik a villámcsapások szaporodását annak a napról-napra sűrűbbé szövődő vashálózatnak tulajdonítják, melylyel a gőz- és villamosság korszakában a vasúti sínek, a távíró- és telefonsodronyok a földet körülveszik.

A világ posta- és távíró-forgalma.

Webersick bécsi távíró-tiszt érdekes statisztikai könyvet írt a világ posta- és távíró-forgalmáról. Statisztikáját az 1896. évi adatokból készítette. E szerint a földtekén 114.155 távíró-állomás van: Európában 71.780, Amerikában 31.655, Ázsiában 5983, Ausztráliában 3145, Afrikában pedig 1592. Az Egyesült-Államokban 25.225, Németországban pedig 21.455 távíró-állomás van, a többi államokban pedig aránylag kevesebb. Érdekes, hogy Németországban 2500, Kinában pedig 5.000.000 emberre esik egy távíró hivatal. Az összes távíróvonalak hossza 1.687.978 kilométer, a drótok hossza pedig 6.247.482 kilométer. Legsűrűbb a távíró-hálózat Németországban s aztán Angliában. Az 1896-ban földadott táviratok száma 391.105 millió, a világ összes telefonközpontjainak száma 4704: Ebből esik Európára 2741, Amerikára 1444, Ázsiára 445, Ausztráliára 45, Afrikára pedig 30. Az egyes telefon-állomások száma 740.111, a telefon-vonalak hossza három millió kilométer.

Az áruló lámpások.

Kinában törvény kötelezi az orvosokat, hogy az est beálltával annyi apró lámpást gyujtsanak házuk homlokzatán, a hány páciensüket a túlvilágra küldötték. Ez a szokás nagy rémületet keltett nemrégiben egy európai emberben, a ki feleségével Pekingben időzött. Az illető érdeklődött a kelet csodás birodalmának szokásai iránt, tudta is az orvosok lámpásának jelentőségét. Egy este felesége hirtelen rosszul lett s a derék férj szaladt orvosért. Házigazdája ajánlott is neki orvost s ő sietett hozzá. A mint az orvos háza elé ér, ijedten látja azt a sok apró lámpást, a mely tüzes szemmel riasztja el. Negyven lámpás volt a ház homlokzatán. Ijedten rohan a szegény ember tovább, hogy keressen orvost, a kinek kevesebb halott terheli lelkiismeretét. Egy utcza szögletén három picziny méces pislogott bátortalanul. Feléje rohan s örvendezve költeti fel az orvost.

Kéri, hogy jőjjön szegény feleségéhez, a ki hirtelen rosszul lett. Az orvos hamarosan fetöltözködött és sietnek a beteg asszonyhoz. A férj hálásan fordul az orvoshoz, mondván: „Bizony nyal ön Peking legkeresettebb orvosa?” — „Hogy gondol erre?” kérdé a kínai. „Hiszen csak három halott-lámpás van a házán!” — „Ó, kérem, én még csak most kezdtem praxisomat s eddig még mindössze három páciensem volt.”

Telefon Európa és Amerika között.

Az Atlanti óceánon keresztülhúzódozó telefonkábel lerakásának legújabb tervezetét Edison dolgozta ki. A távíró-kábelek elhelyezési módjával ellenkezőleg Edison nem süllyeszti a tengerfenékre a telefonkábelt, hanem úszó világítótoronyokat akar vezeték tartókul alkalmazni. Az Amerika és Európa közötti legrövidebb egyenes vonal mentén bizonyos távolságban úszó világítótoronyokat akar lehorgonyoztatni, a melyeken elmésen szerkesztett árammentesítőket is alkalmaz. Kérdés azonban, hogy az ily nagy távolságnál okvetlenül fellépő rezgések nem fogják-e megzavarni a gyorsan egymásután következő áramokat és hogy honnan fogják megszerezni e költséges vállalat-hoz szükséges nagy összeget.

A léghajó és a puskagolyó.

Párisban kísérletet tettek arra nézve, hogy milyen mértékben árthat a puskagolyó a léghajónak. A gyakorlótér léghajóosztályán egy ballon captifot bocsátottak fel százötven méternyi magasságra s aztán Lebel-fegyverrel lövöldöztek rá. A legtöbb lövés a léghajó szövetét az ekvátor alatt érte, egynéhány a felső félgömböt is átlyukasztotta. És ennek a sok lyuknak az ellénére is csak hat óra mulva kezdett a léghajó süllyedni. Megállapították, hogy a puskagolyótól akármennyire átlyukasztott léghajó nem süllyedhet le rögtön, s ha a golyók csak az alsó félgömböt lyukasztják ki, akkor, miután a gáz a levegőnél könnyebb, egyáltalában csak nagy sokára szivároghat ki a gömbből és így csak abban az esetben lehet szó veszedelemről, ha a felső félgömb sérült meg s akkor is csak abban az esetben, ha nagyobb kaliberű golyók, például shrapnelek érik. De az ilyen golyókkal a több száz méternyi magasságban lévő léghajót elérni nem éppen valami könnyű dolog.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Folytonos figyelmeztetéseink és ismételt kéréseink dacára a tagok közül sokan még mindig elmulasztják a tagkönyvecske számát a cheque-lapokra ráírni. *Saját érdekében felkérjük t. előfizetőinket, hogy ezt megtenni el ne mulasztásuk, mert mulasztásuk nagy zavarokat s elkerülhetetlen tévedéseket okozhat.*

Ugyancsak kérjük t. előfizetőinket arra is, ha egyszerre több óra küldik be az előfizetést, a cheque-lap hátulsó részén mindig kitüntessék, hogy mely hónapra vagy miért küldik, hogy a küldött összeg rendeltetéséhez kétség ne férjen.

Felszólítjuk továbbá azon előfizetőinket, a kik a

júliusi, sőt még a júniusi tagsági díjokkal is hátralékban vannak, hogy azt mielőbb okvetlenül beküldjék, különben biztosítási igényük és tagsági joguk elvesz.

Végre kérjük t. előfizetőinket, hogy szíveskedjenek néhány sorral értesíteni, ha a lapokat esetleg helytelen czímzéssel kapják, vagy legkésőbb keddig nem kézbesítették.

Várkonyi József Miskolcz. A postai cheque-lapokat fel lehet használni, csak kérjük a tagkönyvecske számát rá írni. Köszönjük szíves támogatását, kérjük azt jövőben is.

Kertész Albert Szaár. Reméljük, hogy új beosztási helyén is pontosan fogja a lapokat megkapni, s reméljük, hogy a mily lelkesen támogatta nemes ügyünket eddig, épen oly törhetetlen ragaszkodással fog új tagokat új beosztási helyén is toborzani. Szívélyes üdvözet.

Nagy Tódor Otok. Köszönjük a szíves értesítést, Rujnyik nevet töröltük.

Balázs Márton M.-Ludas. Az örökös pontos nevének bejelentése egyelőre csak akkor szükséges, ha az illető tag nőtlen.

Szabó Mátyás. Németség. A küldött 4 frtot megkaptuk, tagsági díjai 1899. december 1-ig teljesen rendben ki vannak fizetve s el vannak könyvelve. Szívélyes üdvözet.

Bognár János Szombathely, Bodó Jenő Kézdi-Vásárhely. A beküldött 3 frtot megkaptuk 3 chequ-el, kérjük szíves értesítésüket, hogy a befizetés szeptember és október hóra szól-e?

Zbilski József Zágráb. Czímszalagot s a könyveket kijavítottuk.

Broncs László Hatvan. Miután még nem 45 éves, alapszabályaink értelmében, ha a tagsági díjakat utána fizeti, tagsági jogát 1899. májástól fogjuk előjegyezni.

Kell István Déva. Igen, alapszabályaink értelmében, ha a tagsági díjakat utána fizeti, május elsejétől fogjuk bejegyezni.

Györki János Bors. A tagkönyvecske az azon pontja, hogy „a ki 16 évig volt tagja a „Kitartás“-nak és ezután válik munka- és keresetképtelenné s ezt igazolva kér felmentést a fizetés alól, részére halála esetén 1000 korona lesz kifizetve“ úgy értelmezendő, ha az illető bármily sokáig él, ha nem is fizet azután semmit, mégis ki lesz fizetve a halálegély.

Takács János 106. sz. pályáör. Születési évet, nős állapotát a könyvekbe bevezettük. Köszönjük a felvilágosítást, minden rendben van.

Sánta Donát Segesvár. A 907. sz. cheque-lappal beküldött előfizetést nevére és javára írtuk. Szávuj Jánost töröltük, kérjük, szíveskedjék tőle a tagkönyvet, melyet neki küldtünk, elkérni s nekünk beküldeni. A postaköltséget a legközelebbi előfizetési díjból tessék levonni.

Kamenszky Lajos Zágráb. A beküldött 3 frtot megkaptuk, tagsági jogait 1899. október 1-ig előjegyeztük, addig minden joga biztosítva, s ügye minden tekintetben rendben van.

Kubányi József Kecskemét. Köszönjük szíves értesítését, külön levélben válaszoltunk, kérjük, szíveskedjék annak idején bennünket értesíteni.

Baranyai István Maros-Bogát. Külön levélben válaszoltunk.

Czibulya Imre Fegygháza. A hiányzó lap a postán kallódott el, utána küldöttük.

Angyalos János Sziszek. A lap megfelelő küldése iránt intézkedtünk.

Kovács Antal Szolnok. A tagkönyvecske számát szíveskedjék a posta- cheque-lapra a neve után írni, akkor a hátulsó lapra nem kell 2 kr. bélyeget tenni s így teljesen díjtalanul küldheti mindig be a pénzt.

Perinaz Ignácz Kis-Czell. Hivatlaból nem vonathatjuk le az előfizetési összeget, mert nemcsak vasúti alkalmazottaink vannak, legjobban van rendezve a dolog a posta-cheque-lapokkal.

Takács Mihály Királyháza. Június, július, augusztus hóra az előfizetési díjakat megkaptuk, tagsági joga szeptemberig teljesen rendben van.

Rózner Lipót Veréce. Köszönjük lelkes fáradozását, kérjük a jövőre is a lehető buzgó működését. Ismert ügyben még e héten külön levélben fogunk válaszolni.

Janhuba Jakab Vecsés. Lakásváltozást előjegyeztük, megfelelően intézkedtünk.

Tár Vilmos Fogaras. Szíves értesítését megkaptuk, előjegyeztük; előfizetése és így tagsági jogosultsága szeptemberre is biztosítva van.

Szelko János Murány. Szíves értesítését köszönjük, intézkedtünk, hogy csak egy lap küldessék, tévedésen alapulhatott.

Somody Imre Kecskemét. Szíves figyelmeztetését megkaptuk, megfelelően fogunk intézkedni. Reméljük, hogy panaszra nem lesz oka.

Terényi Péter Déva. Teljesen rendben van, nincs mit aggódnia, teljesen méltányoljuk azt, a mit írt. Szívélyes üdvözet.

Tartalom: A szegény ember pénze. — Munkások és munkaadók. — *Tárca:* Este. *Szentessy Gyula.* A külföld Petőfiről. *Luby Gyula.* — A nyugati Felföld ipari szempontból. — *Krónika.* — *Vegyes közlemények.* — *Szerkesztői üzenetek.*